

Nro 5.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. ...ALYNAK
KEGYELMES ENGFDELME...

*Költ Bétsben Januariusnak 17. dik napján 1794.
esztendőben.*

Helvétzia.

Helvétzia egy olly különös Status Európában, mellynek 13 egymástól nem függő különös constitutióval bíró tagjai vagynak; nem tsuda tehát, hogyha nem mindenkor egyenlő értelemmel és akarattal vagynak is egymás közt. A' jelenvaló kétséges ki menetelű környülállásokban is egygyik canton így, a' másik másképen gondolkozik, égygyik hajlandó a' még tsetsemői korban lévő Frantzia K. Társaság függetlenségnek megismérésére, a' másik pedig félelemtől é, vagy más titkos okok által indittatván, égyátallyában

ellezkeznek az elsőbbséggel. Néhányan erősen
 bürgözik amaz igen nevezetes és hazájához különös
 buzgósággal viseltetett Oberstlájtnak *Weisz-*
 nak Párisi követtségbe való küldetését; má-
 sok ismét azt tanátsolják, hogy a' Frantzia nem-
 zet ellen hadakozó hatalmasságoknak sérelmek-
 re nem kell illy világos jeleket adni a' Frantzia
 köz társaságokhoz való hajlandóságoknak. A'
 szövetséges Fejedelmek, így szólnak némelyek,
 azt kívánják tőlünk, hogy szabad által mene-
 telt engedjünk hadi seregeiknek, és leg kevesebb
 eleséget se adjunk a' Frantziáknak, mellyet ha-
 nemha mivelendünk, semmi eleséget 's gabonát
 nem fognak hozzánk Svéviából, Brisgoviából, és
 Bavariából által hoztatni engedni. Más részről
 Frantzia Ország igyekezik bennünket mind híz-
 kedései, mind fenyegetődzései által magához hó-
 ditani, ugyan ezen végből hozta nem régiben
 azt a' közönséges végzést a' Párisi N. Gyűlés,
 hogy eggy Frantzia se mérészelle határainkon
 ellenségesképen be lépni, ellenben minden por-
 tékáknak Bâselbe való által vitetéseket meg ti-
 lalmazta a' közönséges jóra ügyelő commisió,
 melly által nem kevés kár okoztatik kereskedő
 lakosainknak. Polgár társainknak e' pontban va-
 ló hajlandóságok nem eggyaransú; és bátor nem
 találtatnának is köztünk olyanok, a' kik a' revo-
 lutió mázslaga által meg engedték volna magokat
 szédíttetni; bátor a' patriotáknak köztünkbe küldetett
 kémjeik nem igyekeznének is ezen ragadó nya-
 valyát köztünk ki terjeszteni: még is mindazon-
 által igen tsiklandozó környüállások között kel-
 letik fetrengenünk. A' Bâseliek, *úgymond*, tar-
 tanak a' szomszédtságekban lévő Fr. patriota se-
 regektől; Solothurumban sokan bosszonkodnak a'
 miatt, hogy őket baráttaiknak nevezte *Roberts-*
pierre, és olly értelemben vagynak, hogy nem
 hozzájuk való igaz hajlandóságból, hanem kén-
 telenségből mivelte legyen ezt; sőt el hitették
 magokkal, hogy nem sokára ellenségesképen
 fognának Genevával és Neuchattellel banni.

Berna tökéletes megelégedéssel vagyon az új Frantzia társaság, és hozzá mutatott barátságára iránt. „

Frantzia Ország.

Minekutánna az első és második Nemzeti Gyűlésben gyakorta előfordult volna a' Frantzia ifjúság neveltetéséről való szó; minekutánna sok tudós elmék, sok féle módon gondolkoztanak, irtanak, 's beszéllettenek volna egymás közt ez igen fontos tárgyról: újjobban elővette azt a' mostani N. Gyűlés, és egy ollyatén tudós tagokból álló commissiót nevezett ki, melly mind a' régi, mind az újjabb, mind a' Frantziák, mind más nemzetek által készitetett könyveket 's nevelésnek módját meg hánytá vetette, és múlt hólnapnak 12 dik napján bé mutatta a' nemzet képviselőinek maga munkáját, mellynek szoros meg vizsgálata után következő tikkelyekben állitatott meg a' nevelésnek mestersége.

Első Szakasz.

A' Tanításról közönségesen.

1. Mindennek szabados a' tanítás.
2. Közönségesnek kell annak lenni.
3. Azok a' polgárok és polgárnék, a' kik a' közönséges tanításnak szabadságával akarnak élni, kötelesek lesznek

a.) Azon közönség, avagy osztály előjáróinak, mellyben közönséges iskolákat akarnak nyitni, jelentést tenni.

b.) Az általok tanittatandó tudományt, avagy mesterséget meg határozni.

c.) Irott tanúbizonyság levelet mutatni polgári hivatásokról, és fegyhetetlen életekről, és szükség, hogy az illetén tanúbizonyság levelet, azon közönség előjáróinak fele, mellyben laktanak, keze alá-írásával meg erősítse. Ennekfelette szükség, hogy azon levelet lakó helyeknek szomszédtságában lévő előjárók közül leg alább kettő keze irásával meg erősítse.

4. Az olyan polgárok, avagy polgárnék, a' kik az ifjúság nevelésére és tanítására fogják magokat szentelni, tanító férfiaknak és asszonyoknak (Instituteur, Institutrice) neveztessenek.

Második Szakasz.

A' Tanításra való Gondviselésről.

1. Mind a' férfi, mind az asszony tanító személyek, az osztály, avagy helységbeli előjáróknak, atyáknak, anyáknak, tutoroknak, gondviselőknak; sőt az egész polgárságnak gondviselések alatt legyenek.

2. Minden tanító férfi és asszony, a' ki a' közönséges Társaság sarkalatos törvényeivel és erköltsi tudományával ellenkező tudományokat és principiumokat fog tanítani, vádoltasson bé a' fő Gondviselőknél, és vétkének nagyságához képest büntetessen meg.

3. Minden tanító férfiú és asszony, a' ki a' jó erköltsöket és közönséges illendőséget meg sérténi, vádoltasson bé a' fő Gondviselőknél, vi-

tettessen vagy a' polgári rendet ügyelő commisió, vagy más competens, az az, illendő Szék eleibe, a' melly ötet a' törvény szerént meg fogja itilni.

Harmadik Szakasz.

A' Tanításnak első léptsöiröl.

1. A' közönséges tanításra ügyelő commisiónak azt parantsollya a' N. Gyülés, hogy mutasson bé olly elementaris, avagy tanulást kezdő könyveket, mellyekben a' jó polgároknak nevelésekre égyátallyában meg kívántató tudományok legyenek bé foglaltatva.

2. A' melly tanító férfiak és asszonyok, égyedül az olvasás, irás, és számvetés mesterségének tanítására adják önnön magokat, kötelesek lesznek tanítá aikban az ollyan elementaris könyvekhez alkalmaztatni magokat, a' mellyek a' nemzetnek képviselői által bé fognak vétettetni, és közönségesekké tétetni.

3. A' közönséges Társaság által fognak fizettetni, még pedig a' tanításaik alatt lévő tanulóknak számokhoz képest, következő mód szerént.

4. Minden közönségben, akár népesebb, akár népetlenebb légyen az, minden tanítvány fizet férfi tanítójának elztendőnként 20 livrát (9 forintot 10 kr.) a' tanító asszonyoknak pedig 15 livrát (6 forintot 52 és fél krajtzárt), azon kívül semmit sem égyebet.

5. Minden közönségnek, avagy osztálynak Előjáróinál egygy könyv fog készittetni, mellyben

az elementaris iskolákat tanító férfiaknak, és asszonyoknak, nem különben azoknak a' gyermekeknek, avagy árváknak, a' kik attyaik, anyyáik, tutoraik, gondviselőik által reájok bizattatnak, neveik fel fognak jegyeztetni.

6. Minden atyák, anyák, tútorok, gondviselők kötelesek lesznek azon elementaris iskolákba, mellyeket magok fognak választani, következő fel tételek alatt küldeni gyermekeiket, avagy árváikat.

- a.) Jelentést tegyenek arról az osztály, avagy közönség előjáróinál.
- b.) Azon iskolába küldettendő gyermekeknek, avagy árváiknak neveiket bé adni.
- c.) Sőt azoknak a' férfi és asszony tanítóknak neveiket is, a' kiket választottanak magzattyaiknak elementaris tanításokra.

Folytatását más alkalmatossággal.

Rendkívül való örömet okozott Tulonnak való vissza vétetése a' Párisi nád:ágtalanóknak, úgy hogy, már most innepet akarnak azon szerentsés napnak emlékezetére szentelni. Hanem magok sem tudják jó szerrel, kinek, 's minek tulajdonittsák ezt az éppen nem reménylett szerentséjeket, sőt önnön magok is tsudálkoznak annak olly könnyű móddal, és olly hamar lett vissza vételén. Sokan az Anglusok és Spanyólok közt támadott alattomba való irigységnek és egymáshoz való bizodalmatlanságnak közfönik, kik között kérdés támadott, kié légyenek a' Tuloni kikötő helyben találtatott Frantzia hajók; az Anglusok *Gibráltárba* akarták azokat vinni, a' Spanyólok, pedig, mint a' Frantzia királyi familiának közletről való rokoni, *Carthagénába*. Füleik.

be menvén e' dolog a' Frantziáknak, kaptak az alkalmatosságon. Mások ismét azt mondják, hogy a' Tulónban lévő égyesült seregek erőtelek vóltanak, az ellenek ment pátriótákhoz képest; *O Hara* Anglus Generál 40 ezer embert kívánt magának küldtetni, 's allig kapta meg felét. *Barrere* ezen szerentsés történetnek ditsóságát égyyátallyában a' köz jóra ügyelő commisiónak kívánta meg szerezni, és a' mint izavaiból észre lehetett venni, bizonyos titkos levelezés és égyyesség elzközlötte azt. Akármint legyen a' dolog, *igy szólnak a' Párisi levelek*, elég az ahoz, hogy mi sokkal kevesebbet veltettünk Tulón mellett, mint sem előre képzeltük; 15 hajót nyertünk vissza épségben, 's ezek között az ügy nevezett *Sanscoulottót*, az az, nadrágtalant, mellyen 130 ágyú vala; a' gályákon dolgozó rabok leg többet tettek a' tűz óltásában, kevés héjja vólt, hogy a' leg nagyobb fegyveres tárba is belé nem akadt a' tűz, és hogyha 500 embert nem küldöttek vólna a' nemzeti biztosok annak óltására, bizonyossan annak is porrá kellett vólna égni. A' mi respublicánknak, *úgymond*, anynyi hajója maradt, hogyha több nem vólna is, még is ezzel is elegendő tengeri ereje vólna — már most bosszút akar magáért állani, és bizonyossan fog is annak rendi szerént; a' hátra maradt lakosok mind egy lábbig agyon fognak lövöldöztetni; a' minthogy az ott kaptott hajós tiszteket már is mind a' más világra küldötte. — Eleintén fel akarták hadi népeink a' várost prédálni; hanem tudtokra adattatván a' nemzeti biztosok által, hogy a' pártos lakosoknak minden vagyonaik betsültetés szerént fognak el adattatni, 's az abból bé menendő summa pénz a' győzdelmes vitézek közt fel osztattatni; mérséklettek bosszúálló haragjokat. Ezen kívül egy millió livrával fogja őket a' N. Gyűlés meg ajándékozni. A' mint ugyan Párisból iratik, 200 fel nyerget Spanyol paripát, 's egész tábori kasszájokat ott hagyták az égyesült seregek. (Hihetetlen

dolognak lenni láttatik, hogy azok, a' kik beteg pajtásaikat, hadi eszközeiket s. a. t. hajókra rakván el vitték, hadi kasszájokat ott felejtették volna, a' pénzt mind az Anglus, mind a' Spanyol úgy szereti, hogy előbb el felejtkezik egyéb-
ről, mint pénzes erzfényéről).

Tulón vissza vétetésén származott örömök nem kevésbé meg kissebbitett *Barrerének* utóbbi beszédje által, mellyben *Roussillon* egynéhány városainak Spanyolok által lett el vétetések, 's *Perpignánhoz* való közelgetéseket jelentette. — Az sem vólt innyek szerént való, a' mit a' Rojalistáknak állapottyokról beszélt, ámbár világosan ki nem mondotta légyen is, a' mi köztök és a' patriota seregek közt történt egynéhány hetektől fogvást. Még is mindazonáltal keményen készülnek vala azon vendégségre, mellyet tulajdon erzfényekre ütendők valának Decembernek utolsó napján a' *Weisenburgi* lineák vissza vétetésének emlékezetére. Azombán akár mint vendégeskedjenek ők, akár mint töltsék torkaikat a' *Bachus* adományával, még is szüntelen való szomjúhság gyötri polgár társaiknak ártatlan véreket szomjúzó gégeiket. Decemb. 27-dik napján ismét négy személyt kisírtettek ki e' világ sokféle színben magát mutató piatzáról, a' *gvillotine* által; következett napon *Brissót* collegája után bújdosott *le Brün* is, a' ki hogyha az újság irás mellett maradott volna, tsendesebb lelki ismérettel mehetett volna által az örökkévalóságra, az után harmad nappal ismét, egy papnak, egy orvosnak, egy hajós kapitánynak, 's két kenyér sütőnek kellett a' *gvillotine*nek mérges haragját meg kostolni. Bóldog emlékezetű *Schneider Eulogius*, ex-Franciscanus barát, 's *Bonni* Professor uram is a' Frantzia szabadságnak és egyenlőségnek nagy apostola, hiv fáradozásaiért majdan el vészti jutalmát, a' Párisi *gvillotinét*. Néki is jobb lett volna télen nyáron fa tzipökön járni, és házról házra kéregetni, mint minap hat

lovas hintón menni bé *Strafsburgba*, *tosluntur in altum, ut lapsu graviore ruant*, ökeme is hamar le fittyent az ugorka fáról.

Eggy Szárdiniai korsár el raholván a' *Génuai* Köz. Társaságnak eggy *Vetimigliába* menni akart eleséges hajóját, égyizeriben vissza kívánta azt *Turinban* lévő követe által adattatni a' *Génuai* Tanáts, melly kívánsága a' midön bé nem tellyesített volna, leg ottan parantsolatot küldött a' követhez, hogy minden bútsú vétel nélkül hadgya oda *Turint*, mellyet mingyárt végbe is vitt. (d.) Mellynek kellemetes hire, minekutánna fülébe ment volna a' közönséges Jóra ügyelő Párisi commissiónak, *Barreré* azon vólt, hogy a' N. Gyűlés is világos jelekkel mutassa meg a' *Génuai* K. Társasághoz való barátságát, 's következő végzéseket hozatott Decemb. 23-ik napján annak részéről: — 1. Hogy a' *Genuaiakkal* szerzett Frantzia trakták, híven és szorossan megtartassanak. — 2. Hogy az a' végezés, melly által tilalmaztatnak a' nemzeti kints-tartók azoknak a' nemzeteknek fizetni, a' mellyek a' Frantziák ellen hadakoznak, ki nem terjed a' *Génuai* K. Társaságra. — 3. Hogy a' Frantzia és *Génuai* respublikák közt lévő kereskedésbeli égyyeségek védelmeztessenek, és elő-menetelesítsenek. — 4. Hogy valamint más Frantziákkal békességben élő Statusoknak lakosai, úgy a' *Génuaiak* is kész pénzel fizettessenek.

Hadi Környülállások.

Az égyyesült Austriai és Prussiai seregek *Alsatziából* lett ki jövedelekeknek okairól, különböző értelemben vagynak a' *quasi* politicusok.

(d.) Korsároknak neveztetnek szorosabban az *Afrikai tolvaj társaságokból*, u. m. *Algiriá-*

A' hadi izerentse e' világnak leg álhatatlanabb isten allzonya, a' melly hogyha ma éggyek mosolyog, holnap komor tekintetet fordít rája. — — *Montecuculli* hires Austriai hadi vezér gyakorta ezt szokta mondani Galliának hasonlithatatlan hérosához *Turennéhez*: *Ma nekem, holnap néked*; most ismét a' Német Birodalomban vagynak a' Frantziák, de hogyha előbb nem is, tavasszal bizonyosan ki fognak onnan takarodni; hanem sokkal jobb lett volna a' német nemzetre nézve, hogyha magok földében maradtak volna.

Kontzollyátok fel velem éggütt a' múlt esztendei táborozást nyugott és részre hajlást nem ismérő elmével.

Moguntziának vissza nyeretése előtt két olly tábor helyet választottanak magoknak az éggyesült Austriai és Prussiai seregek, az elsőbek *Germersheim*, az utólsóbbak pedig *Lautern* mellett, mellyeket önnön maga a' természet is annyira meg erősített, hogy lehetlenség volt a' Frantziáknak *Moguntziába* bé zároltatott hazájok fiait az ostrom alól fel szabadítani. Ennek a' Német Birodalombeli fő városnak vissza vétetése után mind közelebb közelebb mentek az éggyesült seregek Frantzia Országhoz, minden nagy vér ontás nélkül el foglalták *Alsátziát*, és ha *Fortuna* isten allzony el nem pártolt volna tőlök, nem sokára kezekre kerítették volna annak anya városát *Strafsburgumot*. A' Brunsvigiai her-

ból, Tunisból, és Tripolisból való tengeri tolvajok; közönségessen pedig mindazok a' prédáló hajók, a' mellyek minden engedelem nélkül tolvajkodnak a' tengeren. Az illy hajó-

tzeg *Lauternből* a' Két hidi hertzogségen keresztül *Bitsig* ment, meg támadta, 's keményen megpaskolta *Pirmasenz* alatt a' kakasokat, és egy olly lántzot tsinált a' Prussiai seregekből, melyet *Achillesnek* is nehéz lett volna kétfelé szakasztani.

Azonközben lassan lassan készülgetett Gróf *Wurmser* a' *Weisenburgi* lineáknak el foglalására, Szerentséssen el is érte fel tett tzéllját, 's egy olly erősséget nyert el, melly előtt *Austriának* halhatatlan hérossza *Eugenius* hertzeg hat hónapig táborozott halzon nélkül. Ezt a' győzhetetlennek lenni tartatott erősséget, a' *Weisenburgi* lineát sokkal kevesebb veszteséggel vette el, mint sem mind ő maga, mind mások képzelhették volna önnön magoknak. Eggy szóval, olly nagy dolgot vitt végbe *Wurmser* lovas hadi vezér, melly által halhatatlan hirt 's nevet szerzett magának a' következő emberi nyomadék előtt. Ez is meg lévén, nem vólt egyéb hátra hadi seregeinknek téli kvártélyban lejendő tsendes nyúgovásokra nézve, hanem hogy *Landaunak* erőssége meg vétettessen. Minthogy pedig az őszi időnek változandósága miatt, lehetetlen vólt formális ostrom alá venni az említett várat, tettzett azt úgy környül venni, és éhség által kényszeríteni a' benne fekvő őrizetet annak fel adására. E' végre 20 ezer főből álló Prussus sereg rendeltetett ki, a' melly felüről *Wurmser*, alólról pedig a' *Brunsvigiai* hertzeg által vólt fedeztetve. Hanem sokkal hosszabb ideig tartott ez az ostromlásnak formája, mint a' nevezett hadi vezérek eleinte gon-

kon lévő tolvajokat, hogyha el fogattatnak, minden törvény nélkül szabad fel akasztani, de az elsőbket nem, hanem mind addig rab-ságban tartani, valameddig vagy pénzen, vagy hasonló foglyok által ki váltattatnak.

dolhatták volna, sokkal több tábori elesége volt a' benn lévő Frantzia őrizetnek, mint a' kémek által jelentetett vala; és így a' téli lággy idő is kedvezvén az ellenségnek, számos recrutákkal szaporithatták hadakozó seregeiket. Ide járúl még az is, hogy *Jourdan* Fr. Generál, nem a' Rojalis-ták ellen, a' mint önnön magok hirleltették, hanem az *Alsatziában* fekvő égyyesült Austriai és Prussiai seregek ellen küldötte a' kórmánya alatt lévő fegyveres népnek színét, 's azok közt hat ezer lovasokat.

Eleinte, mig még egész erejeket öszve szedték volna a' Frantziák, tsak holmi könnyü tsatázás által bosszontották seregeinket; hanem égy-szeribe által rontották a' Prussusok cordonját, és a' midőn *Lauterni* sántzaikból is ki akarták volna őket küszöbölni, olly artzúl tsapást kapának, mellyről nem eggy hamar fognak el felejtkezni. Itten tehát szerentsétlenek lévén, a' Gr. *Wurmser* seregei ellen fordították erejeket, a' kiknek semmi egyébb erősségek a' *Hagenaunál* készített redutjaiknál nem lévén, három hétig tartott éjjeli 's nappali nyúghatatlanságaik után kéntelenitettek magokat hátra vonni, a' Prussusok pedig *Landaut* oda hagyni.

A' mint e' folyó hólnapnak 5 ik napján *Moguntziában* költ levélből olvassuk, még eddig semmi nevezetes dolog nem történt a' Prussusok és Frantziák közt, nem is eggy könnyen próbálnak az utólsóbbak szerentsét. Maga a' *Brunsvigiai* hertzeg *Oppenheimban* vagyon quártélyban, a' melly város, a' múlt századnak végén, u. m. 1688-dik elztendőben sokat szenvedett a' Frantziáktól, és az általok le rontatott *Landskron* nevű vára a' Palatinátusi fejedelemnek, még most is le lövöldöztetett maradványai között nyúgszik. A' *Frankfurti* levelek azt mondják, hogy a' felylyebb említett hertzeg erős battériákat, és lineákat készített *Oppenheimtől* fogva *Bingenig*, mellyek-

nek tökéletességre leendő menetelek után, mingyárt téli quártélyba szállittya a' Prussiai seregeket azoknak háta megett.

A' *Manheimi* levelek nem egészlen örvendetes hirekkel kedveskednek a' Publicumnak, a' hová a' Palatinátusi seregeken kívül, egynéhány ezer főből álló Cs. K. őrizetet vitt bé *Kospoth* Generál Májor. A' választó fejedelemné *Weinheimba*, *Maximilián* Pfalz-Grófnak hitvese pedig, familiájával egyetemben *Darmstadtba* mentenek által. Néhány levelek azt mondják, hogy vissza húzták magokat a' Frantziák *Alsatziéba*, mellyek mindazáltal az újjabb tudósítások által megzáfoltatnak, mellyek szerént nemtsak vissza nem vonták, sőt inkább meg előbbre fúrták magokat. Hogyha minden N. Birodalombeli lakosok olly buzgósággal viseltetnének hazájoknak védelmezése iránt, mint a' Brisgóviai, Würtembergiai és Frankfurti lakosok, nem sokára úgy járnának a' Frantziák, mint a' kápolztás kertben meg fogatott, 's jól meg korbátsoltatott farkas. — — *Frankfurt* városának ditsiretes példája, minden jó hazafinak tanúságára lehet; nemtsak a' férfiak; hanem még az asszonyok is készítik magokat a' kakasokkal való szembe szállásra, 12 ezer lakosnál többen dolgoznak a' városnak erőssítésén, a' fegyveres házban és másutt, az asszonyok pedig szinte ugyan vetélkednek egymás közt a' sebbe esett katonáknak apolgatásaikban és a' reájok való gondviselésben.

Regensburgból az a' hir érkezék leg közelebb hozzánk, hogy *Vormátzia* és *Türkheim* között keményen meg paskolták, és vissza nyomták a' Frantziákat a' Prússusok. Ellenben arról is tudósítatunk, hogy újjabb segítséget kapván az ellenség, ismét előre fúrta magát, és egészlen *Oppenheim* alá ki jár portázni. Ha egyéb halznát nem vette vólna is a' Brunsvigiai herczeg rajtok vett győzedelmének, elég halzon az,

hogy minden baj nélkül bellyebb vonhatta magát előttök. *Frankenthalnál* lévő nagy magazinumokat magok meg gyújtották a' Prussusok, nem akarván, hogy az ehezett kakasok vendégeskedgyenek belőle.

*Barcellona*ban múlt hólnapnak 11-dik napján költ levélben a' vagyon a' többek közt felelőlegesen jelezte, hogy az előtt negyed nappal igen emlékezetes győzedelmet vettek a' Spanyolok a' *Roussiloni* Grófságban a' Frantziákon. Hússzor támadták meg, úgymond a' level író, a' Frantziák vitézeinket tábori helyeikben, 's ugyan annyiszor verettettek általok vissza. Végtére megmérgeztetvén vitézeink olly nagy erővel és bátorsággal tsaptak reájok, hogy mint a' káposzta torzsát, úgy aprították a' kakas fejet, és annyi bagazsiát, hadi készületet, sátort, zászlót, fegyvert, és tábori eleséget nyertenek tőlök, hogy allig hordhatták által tanyájokra a' nyert prédát négy nap alatt. A' le vágattatott Frantziáknak számok 3000-re, az el fogattatottaknak pedig 1000-re ment, az utólsóbbak közt vólt, a' kórmányozó Fr. Generálnak *Dagobertnek* felesége is, a' ki is férfi köntösbe öltöztvén, versent viaskodott a' több katonákkal.

A' Szárdiniai királynak lakó városából *Turinból* is az iratik, hogy noha Olasz Országának hegyei közt már meg lehető mélységű hó vagyon: még is mindazonáltal még most sem nyúghatnak a' nyúghatatlan elméjű Frantziák; hanem hol itt, hol amott tsapnak ki a' téli cantonirungba fekvő égyesült Austriai-Szárdiniai seregeknek külső ör-állóikra. Decemb. elein 2000 főből álló ellenség támadta meg *Delera Obestert* *Landoskánál*, a' ki is 500 emberből álló ör-állóival nemtsak meg nem rettent tőlök; sőt inkább olly derekasan tüzeltetett reájok mind nagyobb, mind apróbb fegyverből, hogy többnire vagy el hűltek, vagy sebbe estek, 's öt száznál több nem

mehetett vissza közzülök épségben. Hanem mint-hogy igen keményen fogta a' tél az időt, a' nevezett Obesternek is vissza kellett magát vonni, és így mind az ő ör álló helyét, mind más tanyákat el foglaltanak a' Frantziák, a' kik valahová fordúlnak, mindenütt meg fosztyák a' szegény lakosokat barmaiktól.

Úgy hallatik, hogy a' Szárdinai király keményen készül a' Génuaiak ellen, 's e' végre sok hadi eszközöket és eleséget küld határaiknak széleihez, ne hogy készületlenségben, és vigyázatlanságban találtassanak tartományai. — Szabaudiában igen mérges parantsolatot küldött, a' Párisi N. Gyűlés, melly által nemtsak meg fosztatnak a' polgári hitet le nem tett papok, papi hivatalyaiktól; hanem ennekfelette számkivetésbe is menni parantsoltak, még pedig halálos büntetés alatt; ellenben azoknak, a' kik önként le mondanak papi hivatalyaikról, sorsokhoz illendő pensió, avagy kegyelem fizetés igértetik.

Elegyes Tudósítások.

Az Angliába küldetett Török követ, múlt hólnapnak 21 dik napján érkezett meg Londonba, a' vele lévő Jantsár Agával, és udvari tselédjeivel, és a' merre utazott Angliában, mindenütt hadi tisztelet tétetett néki. Neve *Aga Jussuf Effendi*, 50 esztendősen szépen nőtt, és derék ember, mind a' Frantzia, mind az Olasz nyelvet jól érti, 's nagy méltóság tette ki személléből. — Egy Angliai nagy dáma egy olyan gyűrűt mutatott nékie, mellyben néhai XVI Lajos királynak néhány haja szálaival valának bé foglaltatva. — Mind ő maga a' követ, mind udvari fő tisztyei, nagy iszonyodással szólottanak ezen szerentséltlen királynak gyilkosairól.

Latour Cs. K. Generál 20 ezer emberrel a' Treviri választó Fejedelemségbe menni indult,

hogy ott magát öfzve kaptsolhassa a' Prussiai se-
regekkel, nevezetesen Székely Obester corpusá-
val; mihelyt észre vették e' dolgot a' Frantziák,
mingyárt vissza vonták magokat, félvén attól,
hogy két tűz közzé fognak szorittatni.

Az Anglus flotta Kis-Britanniába, a' *Bresti*
Frantzia flotta pedig Nagy Britanniába igyekez-
nek bé ütni, 's ki szállani; nevezetessen az utól-
sőbb úgy szándékozik, hogy az Angliai parlamen-
tomnak el kezdetésekor, megjelenhessen *London-*
ban, mellyből ugyan nehezen leszen valami.

A' Yorki hertzegné egygy igen szép 's tulaj-
don kezeivel ki himezett mise mondó köntöst aján-
dézott az Osnabrügi káptalannak, mellynek
mostani püspökje kedves férje a' Yorki hertzeg.
Azt mondhatná valaki, miképen lehet a' Yorki
hertzeg protestans és feleséges ember lévén Os-
nabrügi catholicus püspök? Ezen kérdésnek meg-
fejtésére tartsuk meg, hogy az Osnabrügi püspök-
ség secularizáltatott az 1648 esztendőben tökéle-
tességre ment Westfaliai békességben, és az ak-
kor tett törvény szerént, alternative, catholicu-
sok és protestansok az Osnabrügi püspökök, mind
ketten világiak, és egyéb kötelességek nintsen,
hanem hogy annak gazdagjövedelmét, melly esz-
tendönként 130 tallerra megyen, húzzák.